

Huwelijk Lammert en Jantje, nieuwe burens + Slotwoord

Lammert verliest op zins nieuwe rijksarbeider

Na enige bespreking achtten de heren van de Waterstaat het goed, Lammert Smit naar Emmeloord te dirigeren en voor Ens een nieuwe rijksarbeider te benoemen. De oudste zoon van de functionaris in gelijke betrekking te Urk werd hiervoor aangewezen. En deze kwam met vrouw en kind en zuster de woning op Ens betrekken. De beide alzo te Ens en Emmeloord wonende families waren geen onbekenden. Ze woonden indertijd deur aan deur tijdens het politietijdperk van Hendrik Smit. Het gevolg was dat moeder Smit haar zoon nogal eens meer tijd te Ens wist als in haar zin strikt noodzakelijk was. Deze gezellige verhouding duurde echter niet lang. De jonge vrouw van de nieuwe functionaris kon niet ontwennen aan de gezellige babbeltjes te Urk en hoe het schoonzusje ook aandrang om zich in het dagelijks gareel bij haar te houden als de directiekamers gebruikt moesten worden of als ze al zei: “de boeier is buiten de Ketel, de opzichter of ingenieur komt daar aan, want de driehoek hebben ze in de mast en de vlag achterop”, het antwoord was: “Wat kunnen mij die vreemde kerels schelen”. Het gevolg was dat de nieuwe bewoner van Ens met zijn familie, na een verblijf van zes maanden op Schokland, weer te Urk woonde. Ten spijte van Lammert Smit te Emmeloord en het zusje van de zesmaandse functionaris. Maar we weten wel dat de golven en het 13 voet diepe water zelfs niet in staat zijn twee mensen gescheiden te houden wier ogen elkander in oprechtheid hebben ontmoet.

Na zes maanden nieuwe burens. Een bereisde varensman

Enkele weken na het vertrek van de kortstondige bewoners vinden we te Ens de Vollenhoofse visser Lassche, die als varensman en praktisch aardrijkskundige zijn enigszins jongere buurman een lesje geven kon, want de spitse minaret van het Mohammedaanse land, de fjorden van het noorden, Gibraltar, de Krim en Cyprus waren voor hem even bekend als voor ons Marken en Volendam. Hij kwam te Ens met vrouw en dienstbode en kon het afgezonderde leven best aan, want na een verblijf van 32 jaar verliet hij met pensioen op 65-jarige leeftijd weer voorgoed het eiland en vestigde zich te 's-Gravenhage, en daar zijn vrouw in 1897 was overleden, hertrouwde hij op 67-jarige leeftijd in de Hofstad. Zijn tijdens zijn verblijf op Schokland geboren zoons waren echter op rijpere leeftijd niet zo honkvast als hun vader. Deze had voor hun beslissing voor het burgerlijk leven het hun aan geen middelen laten ontbreken, maar het leven op kermis en volksfeest trok hen aan. Krachtmensen waren het. Het op krachttoeren beluste publiek heeft daarvan kunnen genieten. De verhouding tussen noord- en middenbewoners van het eiland was echter, niettegenstaande hun verschillende “levenservaring” steeds kameraadschappelijk en vertrouwelijk en niet één keer heeft het gebruikelijke verjaringscadeautje ontbroken, en het waren meer dan dertig verjaardagen van ieder.

Lammert treedt in het huwelijk met Jantje te Napel

Moeder en zoon te Emmeloord waren het er wel over eens dat Lammert best deed als hij op het huwelijkspad ging. Dientengevolge zien wij hoe in het najaar van 1876 het ex-buurmeisje van Urk en Ens de jonge Smit te Emmeloord als verloofde ontmoet. Maar we waren dankbaar geweest als de tocht niet per zeilschuit, maar als toekomstverwachting in petto gehouden was, want de bewoonster-in-spé ondervond dat de noordwesterstorm het verblijf op Schokland onrustig kon maken. Tijdens haar verblijf namen de golven de schuur bewust de woning weg en de brokstukken spoelden de haven in. De schapen en de beide varkens moesten binnenshuis gestald worden en twee nachten werden terwille van kustvuur en gevaar voor inventaris, wakend doorgebracht. Maar dit alles had geen invloed op de verhouding der beide jonge mensen. In het volgende betere seizoen werd hun huwelijk te Kampen voltrokken. En in lief en leed hebben ze 33 jaar lang de zorgen van het eilandleven gedeeld. De toen jonge Smit heeft altijd Schokland aanvaard uit plichtsgevoel en kon verlangen naar het gemeenschapsleven, maar de toen jonge vrouw en latere moeder heeft zonder enig ander stoffelijk verlangen haar jaren in tevredenheid daar doorgebracht.

Familie Van Eerde

Ook de familie Van Eerde kan en mag men niet vergeten als men van het wonen op het Schokland na 1859, d.w.z. "het ontvolkte Schokland", iets zeggen of schrijven wil. Deze familie heeft ook in drie geslachten het licht doen branden en de mistklok doen bellen. En het was een moeilijk leven op Schoklands zuideinde. Men was er, wat de gemeenschap met de vastewal aanging, altijd aangewezen op de medewerking van zijn noorderburen. En, dit ondervindt ieder op een eenzame post, is juist een sterke prikkel, het gevoel der afzondering, het ontbreken van een middel tot het verbreken ervan. De overige bewoners hebben de waarheid van deze opmerking ondervonden ten tijde dat een minder fijngevoelig arrondissementsingenieur in zijn bezuinigingsijver het te Schokland gestationeerde vaartuig ten dienste van de beambten, dat was beschadigd, niet wilde laten herstellen. Eendrachtig kwamen genoemde beambten in aktie tegen hun chef. De familie Van Eerde is op den duur de dupe geworden van het onsociale ambtenarensysteem.

Oproep tot een socialer pensioensysteem

Een ander is met honderd gulden pensioen per jaar ontslagen. Ik weet niet of het de taak der overheid is, op het lichamelijk of geestelijk welzijn van het personeel te letten, maar dit weet ik wel, dat het goed zou zijn als de verenigingen en corporaties die op verbeteringen van verkeersseinen en telefonische verbindingen aandringen, bij het tot stand komen daarvan eens informeerden of deze verbeteringen te hunnen gerieve ook beloond worden aan het personeel, dat ze uit moet voeren, zoals het behoort. Want als men als beambte op zo'n vooruitgeschoven post behandeld wordt als ieder andere, ondergaat men een groot onrecht. Drie zusters van de even tevoren genoemde lichtwachters wonen nog te Kampen. De oudste heeft in vele moeilijke ogenblikken het belang der gemeenschap gediend door voor de dienstbelangen te waken op deze eenzame post. En gelukkig, de gemeente Kampen laat niemand zijner burgers in de steek, anders ??? De vader van bovengenoemde lichtwachter en later genoemde zusters is door het breken van zijn scheenbeen, waardoor infectie ontstond, te Kampen in het ziekenhuis overleden. Hij was toen bijna 60 jaar oud en had ook, met een onderbreking van drie jaar, zijn gehele leeftijd op de Oudekerk doorgebracht. In het jaar 1907 verliet de familie Van Eerde Schokland na een verblijf van bijna honderd jaar als lichtwachter op het eiland. Het ging niet gemakkelijk een geschikt persoon te vinden voor deze vacante positie.